

Upravitelj: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5.
Telefon št. 51-22, 51-23, 51-24
Inzeratni oddelki: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5 — Telefon št. 51-25, 51-26
Podružnica Nova mesto: Ljubljanska cesta 42
Računski in ljubljanski pokrajinski pri pošto-
kovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti Corri Post. No 11-3118

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Kr.
Italije in innozenso ita
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izbaja vsak dan zven ponedeljka
Naročnina: 18.000
za innozenso vključno s Ponedeljskim le-
tomre Lit 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5. — Telefon
št. 51-22, 51-23, 51-24.

Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad esera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO.

La lotta in Sicilia è terminata

Una petroliera nemica incendiata nel porto di Siracusa — Nei pressi del Capo Passero è stato colpito un incrociatore, colato a picco un mercantile, un altro danneggiato

Comando Supremo. - Bollettino di guerra No. 1180.

La dura battaglia della Sicilia, che le truppe italo-tedeske hanno strenuamente combattute per 40 giorni contro la sovverehantena petenza delle forze anglo-američne di terra, del mare e del cielo, è finita ieri.

Gli ultimi reparti di retroguardia hanno abbandonato l'estrema punta nord-orientale dell'Isola e raggiunto la costa calabra dove erano stati in precedenza trattenuti i feriti, le altre unità e buona parte del materiale.

L'aviazione italo-germanica ha svolto notevole attività agendo efficacemente su navi nemiche alla fonda nella rada di Bizerta e provocando un incendio di vaste proporzioni. Nel porto di Siracusa una petroliera, centrata da un nostro bombardiere presso l'Isola dei Cani, si è incendiata. Aerisiluranti hanno colpito un incrociatore nemico nei pressi di Capo Passero e affondato un mercantile a nord di Bona danneggiandone gravemente un altro dello stesso convoglio.

Bitka na Siciliji je končana

Sovražna petrolejska ladja zažgana v sirakuški luki V bližini Passera je bila zadeta 1 križarka, potopljena 1 trgevka ladja, nadaljnja pa poškodovana

Vrhovno poveljstvo. Vojno poročilo št. 1180:

Trda bitka za Sicilijo, ki so jo Italijansko-nemške čete vztrajno bile 40 dni proti premoči angloameriških sil na morju, na kopnem in v zraku, je bila večeraj končana.

Zadnji oddelki zaščitnih čet so zapustili najskrajnejši severno-vzhodni konec otoka in dosegli kalabrijsko obalo, kamor so bili že prej z morskimi vozili prepeljani ranjeniki, druge enote in dobrisni del vojaške blaga.

Italijansko-nemško letalstvo je razvijalo znatno delavnost in je učinkovito napadalo sovražne ladje na sidrišču v Bizertskem zalivu ter povzročilo požar velikega obsega. V sirakuški luki je en naš bombnik zadel pri Pasjem otoku petrolejsko ladjo in jo zažgal. Torpedna letala so zadela neprijateljsko križarko v bližini rta Passero in potopila eno trgovsko ladjo severno od Bone, neko nadaljeval v istem konvoju pa težko poškodovano.

Lovci so zbili dve letali.

Sovražna letala so metala bombe na Castrovillari v salernski pokrajini ter na nekatere okraje neapeljskega okrožja. Povzročila so nekoliko pomembne škode. Oddelki štirimotornikov je v zraku nad severno Italijo izgubil 3 letala, ki jih je sestrelila protiletalska obramba, četrto letalo pa je strmoglavilo pri Hyeresu, začeto od strelav našega topništva.

General Ambrosio.

Poveljnik posadke bombnika, ki je zažgal petrolejsko ladjo, omenjeno v današnjem vojnem poročilu, je poročnik Ferrari Guido iz Benet.

Letalski napadi, omenjeni v današnjem vojnem poročilu, so v Castrovillariju povzročili 12 smrtnih žrtv in 70 ranjenih. Po letalskih napadih 8., 13., 15. in 17. t. m. je bilo doslej ugotovljenih med civilnim prebivalstvom 193 smrtnih žrtv in 1079 ranjenih.

Junaška požrtvovalnost italijanskega vojaka

Rim, 18. avg. s. a. List »Piccolo di Roma« razpravlja v svojem uvodniku o novem položaju ter slavi junštvo vrlih italijanskih vojakov, ki so na sicilskih tleh branili prehoi sovražnikov. Borba na Siciliji je sedaj končana in ni nikakršna tolažba, piše list, ako nekateri govorijo, da se je zasledba otoka itak že pričakovala, ker je to posledica nezadostne vojne priprave, pač pa je velika tolažba dejstvo, da je italijanski vojak pri tem pokazal svoje junštvo ter požrtvovalnost in da je tudi prebivalstvo podalo dokaz ponosnega domoljublja.

List se potem spominja vojnih dogodkov, ki so mogočno osvetlili odpor italijanskega vojaka, ter zaključuje: Sprčo groženj Anglosasov, ki so si postavili za nalogo uničenje Italije in Evrope, naj umolkne glasovi strank in naj utonejo besede o osveti in povračilu. Vsem Italijanom je ostala edina dolžnost, ki jo morajo vsi izpolnjevati: združeni braniti svojo domovino in svoje družine.

Ostra obsodba anglosaškega barbarstva

Bukarešta, 17. avg. s. Znani rumunski kipar prof. Han je napisal članek za obrambo umetnosti v italijanskih cerkvah. V listu »Porunca Vremi« napada anglosase, ki s svojimi poganskimi bombami oskrinjajo neizmeren umetniški zaklad in vero samo. V te cerkve, pravi med drugim prof. Han, v katere je stoletja prihajal z neba duh prednikov, ki so ustvarili zgodovino naroda in to simbolično z verskimi obredi, da bi trenutno življenja ljudi postal lepši in vzhvišenejši, padajo sedaj po ukazui Roosevelta in Churchilla anglo-ameriške bombe. V katedrale Rima in v cerkve Italije padajo iz letal, ki se cinično izenčujejo »osvoboditeljne« bombe in eksplozivni predmeti, da uničujejo tisoletno umetnost in prikrivajo Churchillov obup, kajti njegov ideal je zlaot volje, Anglosasi mečejo bombe v obupni volji po zmagi v vojni za hrbtno front ter se poslužujejo terorističnih sred-

Novi predsednik Rdečega križa

Rim, 17. avg. s. Predsednik italijanskega Rdečega križa senator dr. Giuseppe Mormino, je podal ostavko. Na njegovo mesto je bil imenovan Eksc. dr. Giuseppe Boriani, senator Kraljevine, general armadnega zbora v rezervi.

Prispevek industrije k naporom domovine

Rim, 17. avg. s. Novi komisar industrijskih organizacij senator Giuseppe Mazzini, je poslal predstojnikom federacij in narodnim združenjem industrijcev, predsednikom zvez industrijskih podjetij, obrtnikom in hišnim lastnikom naslednje sporočilo:

»Ko prevzemam od predsednika prof. Bellele posle industrijskih organizacij, katere je vodil tako ugledno dolga leta, pozdravljam industrijske in obrtniške podjetja v pripravljenosti, da se vsi zavedajo resnih dolžnosti ure, ki jo je treba prispevati z vso pobudo in z vso sposobnostjo k skupni akciji za blagor države.«

Senator Mazzini je pozdravil tudi predstojnike konfederalnih združenj, uradnike in vse osebe, izražajoči prepričanje, da bo vsakdo na svojem odgovornem in delovnem mestu sedeloval z oblastjo, da bo sloga do skrajnih mej možnosti povečala prispevek industrije k odporu in obnovi naroda.

Predsednik narodne ustanove za matere in otroke

Rim, 17. avg. s. Predsednik narodne ustanove za matere in otroke dr. Sergio Nannini je podal ostavko. Za njegovega namestnika je imenovan profesor Francesco Valagussa.

Konferenca japonskih pokrajinskih predstojnikov

Tokio, 18. avg. s. Pod predsedstvom min. predsednika je bila druga konferenca predstojnikov novih pokrajinskih uprav, ki so poročali o položaju na posameznih področjih. General Tojo je imel govor, v katerem je razlajal pomen vladne prehranjevalne politike, kakor je bil predložen drugi načrt za pospeševanje prehranjevalne proizvodnje.

Maroški visoki komisar pri Jordani

San Sebastian, 18. avg. s. Semkaj je prišel visoki komisar za španski Maroko general Orgaz ter je zunanjemu ministru Jordani poročal o mednarodnih zadevah, ki se tičejo španskega protektorata v Maroku.

Vežbe španske mornarice

Madrid, 18. avg. s. Španska mornarica je odplula iz področja Marina v vode okrog La Corune ter se je pričela vežbati v streljanju. Vežbe bodo trajale do 20. t. m.

Ohranjen promet Palestine

Ankara, 18. avg. s. Iz Palestine poročajo, da so bile z nadaljnjimi omejitvami in predvsem zaradi popolnega pomanjkanja plovila uklinjene skoraj vse obstoječe avtomobilske proge v državi. To in znana pomanjkljivost železnice v Palestini sta doslovno ohranila ves promet.

Podkupljeni demonstranti v Lizboni

Lizbona, 17. avg. s. Nadaljuje se preiskava in zastiževanje oseb, ki so bile aretirane po nedavnih izredih v Lizboni. Nekateri so priznali, da so dobili denar, da bi stavalili. Kakor je bilo že javljeno, bo večina aretirancev uvrščena v delovne bataljone.

Silna vročina v Španiji

Madrid, 18. avg. s. Val izredne vročine je zajel mnoge kraje, v katerih kaže toplota 42 stopenj v senci. Izbruhili so številni požari v gozdovih. Največji požar je nastal v smrekovem gozdu pri Castello nu della Plana. Gozd je popolnoma uničen. Plamene so videli na veliko razdaljo.

Ukinitev osrednjih korporacijskih organov

Rim, 17. avg. s. Današnji uradni list objavlja Kraljev dekret od 9. avgusta 1943 št. 721 o ukinitvi osrednjih korporacijskih organov, medministrskega vzporednega odbora za cene in medministrskega odbora za avtarkijo. Dekret se glasi:

Čl. 1. Narodni svet korporacij, osrednji korporacijski odbor in korporacije se odpravljajo. Razveljavljajo se tudi naslednji zakoni kakor tudi njihova dopolnila: št. 1. zakon z dne 30. marca 1930, št. 206, o reformi narodnega sveta korporacij, 2. zakon od 3. maja 1939 št. 10, 3. Kr. dekret od 18. aprila 1935 št. 441 o pristojnosti osrednjega korporacijskega odbora, ki je bil spremenjen v zakon z zakonom dne 12. septembra 1935 št. 1745, 4. tretji člen 2. odstavka zakona z dne 3. aprila 1926 št. 563 o glavni disciplini delovnih kolektivnih odnosov ter tretji odstavek pravil za izvedbo, odobrenih s Kr. dekretom 1. julija 1926 št. 1130, 5. zakon z dne 5. februarja 1934 št. 163 o ustanovitvi in funkciji korporacij.

Čl. 2. Korporacijski ali medkorporacijski tehnični odbori, ustanovljeni po zakonu dne 5. februarja 1934 št. 163, so odpravljani.

Čl. 3. Spravni poizkusi v kolektivnih sporih pri delu, ki so jih opravljale korporacije v smislu št. 13. zakona od 5. februarja 1934 št. 163, so poverjeni pravnemu kolegiju, ki ga od časa do časa sestavi minister za industrijo, trgovino in dela glede na značaj in predmet posameznih sporov.

Čl. 4. Do drugačnih določb lahko sklepajo sindikalna združenja kolektivne gospodarske

pogodbe za kolektivno ureditev gospodarskih odnosov med posameznimi poklicnimi kategorijami. Te pogodbe ostanejo obvezne za združenja in posamezne zastopnike kategorij, na katere se nanašajo, če so odobroj s Kr. dekretom po predložitvi ministrskemu svetu na predlog ministra za industrijo, trgovino in dela ter v sporazumu s pristojnim ministrom. Za sankcije v primerih neizpolnjevanja pogodb so veljavni zakoni za kolektivne pogodbe.

Čl. 5. Kolektivne gospodarske pogodbe, ki so jih korporacijski organi ob uveljavitvi tega dekreta že odobrili, se lahko objavijo z dekretom šefa vlade, prvega ministra državnega tajnika, na predlog ministra za industrijo, trgovino in dela v sporazumu z interesiranimi ministri. Objavljeni dekret se uvrsti v uradno zbirko zakonov in dekretov Kraljevine.

Čl. 6. Medministrski vzporedni odbor za oskrbo, razdeljevanje in cene industrijskih in poljedelskih proizvodov, ustanovljen s Kr. dekretom 24. januarja 1942 št. 3, ki je bil uzakonjen 13. junija 1942 št. 902, se ukinja.

Čl. 7. Medministrski odbor za avtarkijo, ustanovljen s Kr. dekretom 9. januarja 1939 št. 32 (spremenjen v zakon z zakonom 2. junija 1939 št. 749) se prav tako odpravlja. Pristojnosti tega odbora glede industrijskih naprav se dodeli ministru za industrijo, trgovino in dela, ki rešuje prošnje za pooblastila v vsakem primeru v sporazumu s prizadetimi upravami.

Čl. 8. Ta dekret stopi v veljavo naslednji dan po objavi v uradnem listu Kraljevine ter bo predložen zakonodajni skupščini v uzakonjenje.

Ponesrečeni sovjetski napadi pri Izjumu

Tudi južnozpadno od Bjelgoroda, Vjazme, Bjelija in Ladoškega jezera so bili vsi sovjetski napadi odbiti — 317 sovražnih tankov uničenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 18. avg.

Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na bojišču pri Izjumu je sovražnik z močnimi pehotnimi in oklopnimi silami načelval svoje napade. V trdovratnih bojih so se vsi sovražni poskusi prodorov ob sestrelitvi številnih oklopnih voz izjalovili.

Tudi na področju južno in južnozpadno od Bjelgoroda so se vsi sovjetski napadi krvavo ponesrečili. Uničenih je bilo 92 sovjetskih oklopnih voz. V napadalnih in obrambnih bojih na tem prostoru se je posebno odlikovala oklopna grenadijska divizija SS »Totenkopf«.

Tudi južno in južnozpadno od Vjazme, južnozpadno od Bjelija in južnozpadno od Ladoškega jezera so se v ogorčenih bojih ponesrečili vsi sovjetski poskusi prodorov.

Sovražne izgube v bojih na vzhodni fronti so bile večeraj posebno velike. Skupno je bilo uničenih 317 oklopnih voz.

V boju proti sovražnemu ladjevju pred alžirsko obalo so potopila nemška bojna letala sovražno transportno ladjo srednje

velikosti in poškodovala eno nadaljnje trgovsko ladjo.

Sovražni letalski oddelki, ki so večeraj podnevi prileteli nad južno Nemčijo, so že po dosedanjih podatkih izgubili po zaslugi lovškega letalstva in protiletalskega topništva 51 štirimotornih bombnikov in pet lovskih letal. V dveh južnonemških mestih je imelo prebivalstvo izgube.

Nad zasedenim francoskim ozemljem in v Južni Franciji je bilo sestreljenih pet nadaljnjih sovražnih letal. Izgubljeno je eno lastno lovsko letalo.

V predelki noči je odrgel sovražnik veliko število rušilnih in zažigalnih bomb na kraje na severnonemškem obalnem ozemlju. Obžalovati je človeške izgube. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili iz oddelkov britanskih bombnikov najmanj 37 letal.

Nemška bojna letala so prodrli v noči na 18. avgusta nad južnovzhodno in srednjo Anglijo in so med drugim uspešno metala bombe vseh kalibrov na mesto Lincoln.

V bojih na Siciliji so se najslabšeje odlikovale oklopne divizije Herman Göring, 15. in 29. divizija oklopnih grenadirov, 1. divizija padalcev in 22. brigada protiletalskega topništva.

Naraščajoča silovitost bojev na vzhodu

Berlin, 17. avg. Orjaška bitka na vzhodu vedno bolj pojačuje svojo silovitost. Rusi so vrgli v prvo vrsto nove velikanske množice rezerv. Isto so storili Nemci, ki so poslali v boj znatne sile, zlasti tam, kjer je sovražnikov pristik postajal nevaren. Kakor je razvidno iz nemškega vojnega poročila z dne 16. t. m., so nemške čete povsod vzdržale siloviti pritisk sovjetskih množic ter so večeraj tudi poskušale razbiti sovražno bojno črto z uporabo ogromne množice oklopnih voz in nešteti oddelkov letal.

Nemci vzdržujejo sovjetski napad zlasti z močnimi protinapadi, kar potrjujejo tudi iz Moskve. Tamošnje izredno nočno poročilo javlja o osvojitvi važne postojanke Karačev, ki je pomembno železniško križišče in je oddaljen le nekaj 40 km od Brjarska. Rusji javljajo obenem zasedbo nadaljnjih 70 krajev. Glede har-kovskega odseka pa se v Moskvi omejujejo samo na poročilo, da so Nemci zapadno in severozapadno od bivše ukrajinske prestolnice podveljše neštete silovite napade z očitnim namenom odvrti nevarnost popolne obkrožitve. Seveda poročajo Rusi, da so nemške protinapade odbili in da so ruske čete južnozpadno od Harjkova prestopile Donec pri Zmijevu ter prodrle v smer proti železnici Harjkov-Lozovaja, ki bi bila še edina odprta pot za nemški umik.

Položaj gotovo ni rožnat pravi vojaški sodrduknj nekoga monakovskega lista vendar pa ni povoda za nikako vznemirjenje. Nemške armade imajo povsod strateško pobudo in so vsozrak zamen uporabi svoje velikanske napore, da bi ji jo iztrgal Nj dvoma, da bodo preizkušnje ki čakajo nemške vojske še zelo težke, toda vse kaže, da se jim bo posrečilo biti kos sovražnikovemu pritisku. Taktika, ki jo uporablja nemško vrhovno poveljstvo, je dokazala svojo učinkovitost. Prav taktika prožne obrambe je razlog za vse uspehe, ki so jih Nemci doslej dosegli sprčo sovjetske premoči. Drugačnja taktika bi gotovo ne bila umestna. Zato ne pomeni ničesar izpraznitve katerega pasa ozemlja ali zapustitev nekoliko večjih središč, ko se kažejo gotovi ugledi, da se s tem sovražnikovo napredno uresničiti njegove strateške načrte. Kar je važno je dej-

stvo, da so nemške bojne črte ohranile medsebojno elastično zvezo, tako da lahko kasneje vsak trenutek, kadar pride povelje, ustvarijo novo neomajno pregrado proti sovjetskim četam, kakor se je to zgodilo v marcu med Dnjeprom in Doncem.

Nekateri angleški vojaški pisci zatrjujejo, da se Nemci na svojem umiku ne bodo mogli več ustaviti, kakor jim to ni bilo mogoče poleti leta 1918. Današnji položaj v Rusiji pa je bistveno različen od položaja v Franciji pred 25 leti. (»Piccolo«).

Dva ameriška bombnika pristala v Švici

Bern, 18. avg. s. Večeraj kmalu po poludnevu je bil alarm zaradi ameriškega letalskega napada na nemško obalo jezera ob Bodenskem jezeru. Nemško protiletalsko topništvo je prisililo dva ameriška štirimotornika, da sta zapustila nemško ozemlje, kjer sta ju zasledovali dve švicarski letali, nakar sta morali pristati. Švicarske oblasti so zaplenile oba ameriška štirimotornika, posadki pa, obstoječi iz 10 mož v vsakem letalu, internirali.

Angleška bojazen pred sovjetskim zlomom

Stockholm, 18. avg. s. Londonski dopisnik lista »Dagens Nyheter« javlja, da so v Angliji vedno pogostejše zahteve o drugi fronti v Evropi. »News Chronicle« piše danes o tem predmetu: »Mi zanemarjamo priliko, da damo Rusom vso možno pomoč, ker menimo, da bo ruska vojska vsakekor osvojila vse dosegljivo ozemlje, ki ga imajo v svoji posesti Nemci. Ali bi se v takem primeru ne zgodilo lahko, da bi se Rusi po dveh letih silnih izgub odločili, da bo v bodoče glavna naloga rdečih vojsk le obrambnega značaja in da bodo ofenzivno popolnoma prepuštili Anglosasom? Taka odločitev bi na ruski strani osvojila veliko število nemških divizij in letalskih oddelkov, kar vse bi se lahko porabilo na zapadu, s čimer bi se vojna podaljšala za mesece, morda celo za leta.«

Medsebojna nasprotstva in nezaupanja v sovražnem taboru

Buenos Aires, 18. avg. s. Iz Quebecka poročajo, da je v mesto prispel predsednik Roosevelt.

Buenos Aires, 17. avg. s. 130 ameriških, angleških in kanadskih novinarjev, ki so se zbrali v Quebecku, je izreklo obžalovanje, ker je bila postavljena okrog sestanka v Quebecku pravcata zapore, ki onemogočajo sleherni obveščanje o razgovorih, ki so v teku. Obžalujejo tudi pretirano strogost cenzure, ki dejansko onemogoča novinarsko delo.

Carigrad, 18. avg. s. Glede dogodkov na vzhodni fronti naglašajo vojaški kritik lista »Tasvirj Efkar«, da so boljševiki hoteli zopet osvojiti Ukrajino, da bi rešili nujno vračanje oskrbe Rusije, vendar jim po poldrugem mesecu krvavih borb ni uspelo prebiti nemške fronte. Brez dvoma je kočljiv položaj ruske vojske znan anglosaskim zaveznikom in prav zaradi tega sta se sestala Roosevelt in Churchill.

List »Vatan« se bavi s težkočami »zaveznikov« in naglašja, da so predvsem notranjega značaja, ker se stranke in socialni razredi obeh anglosaskih držav ne morejo sporazumeti. Težkoče so pa tudi zunanega značaja, ker se stališča Anglije in Amerike ne skladajo, še manj pa anglosaska stališča in stališča Rusov.

Začetki volilne borbe v Zedinjenih državah

Buenos Aires, 17. avg. s. Wilkie se je izrazil, da je skoraj gotovo, da bodo v prihodnjih predsedniških volitvah zmagali republikanci. Izjavil je, da bo njegova kandidatura pogojna in sicer bodo morali voditelji stranke sprejeti njegova

načela napredne politike in mednarodnega sodelovanja.

Nezaupanje ameriških republik do Washingtona

Buenos Aires, 16. avg. s. Republikanci Ko. starika in Panama sta sklenili prositi za razsodnika, ki naj bi rešil obmejne spore med obema državama, pri čemer pa se izključujejo Zedinjene države.

Plamenska nasprotstva v Zedinjenih državah

Buenos Aires, 17. avg. s. Iz New Yorka poročajo, da je preiskava, katero je odredila vlada, da se ugotovijo vzroki krvavih izredov v Detroitu, ugotovila, da je bil edini razlog izredov rasna napetost, ki je postala v Detroitu izredno resna zaradi prevratnega delovanja sovražnih si skupin.

Novi predsednik Paragvaja

Buenos Aires, 16. avg. s. Iz Asunciona poročajo, da je novozvoljeni predsednik Paragvaja general Ignio Morinigo prevzel svoje posle.

Trgovinska pogodba med Ekvadorjem in Argentino

Buenos Aires, 17. avg. s. Iz Quita poročajo, da bo v Buenos Airesu podpisana trgovinska pogodba med Ekvadorjem in Argentino. Pogajanja za sklenitev te pogodbe so se že pred časom pričela.

Naročite se na »Dobro knjigov«

Kronika

Veseljstvo se giblje

Znani hamburški učenjak prof. dr. Heckmann je imel v Berlinu predavnanje o gibanju vesolja. Zvezdno nebo nam sicer za davno ni skrivnost, vendar so v tem področju zagonetke, ki jih znanost še ni rešila. Med drugim poznamo Mlečno cesto, meglenice in s tem najbolj oddaljena telesa neizmernega sveta. Iz svetlobne stopnje posrednih zvezd izračunavamo njih oddaljenost od zemlje. Zvezde, ki hitro spreminjajo svojo svetilobno, imajo manjšo absolutno svetilnost nego zvezde s počasno spreminjajočo svetilobno.

Na tej podlagi so mogli raziskovalci doleteti tudi oddaljenost najslabotnejših meglenic. Takšne meglenice vidimo vsepovsod na nebu, a če nam uspe razčleniti tudi najmanjši del meglenice v podnebo zvezd, lahko določimo njeno svetilnost in s tem oddaljenost. Se peče novo je odkrite, da se meglenice z velikansko brzino oddaljujejo od nas, in sicer čim bolj so oddaljene, tem hitreje se to gibanje. To pomeni, da se vesoljstvo samo giblje in da ni nekaj trdnogomerjenega. Zakaj se giblje celotna razširja, pa še ne vemo. Znanost domneva, da je bilo vesoljstvo nekoč enotna, gosta masa, iz katere so se ločili sčasoma predni deli, se začeli širiti in napetosti z blazno brzino na potovanje v prazno prostornino.

* **Smrt ugodnega gospodarstvenika.** Na Vrhniki po daljši težki bolezni umrl v torek g. Hinko Leban, prkurist splošno znane lesne tvrdke g. Jospa Kunstija. Bil je star 45 let in torej na višku svoje sposobnosti, ki jih je pošteno izpolnil in vesno posvečal prespehu velike tvrdke kakor tudi lastnemu pčestvu. Odlikoval ga je plemenita značajnost nasproti podrejenim kakor se prav posebno nasproti družini, kateri je bil razglednejši oče. Zapustil je vdovo gospo Antonijo rojeno Jugovo, sina Vlada in hčerko Mileno. Zadnji pot bo nastopil danes v četrtek, ob 16. Lep mu bodi spomin, žalujočim naše odkritosrčno sožalje!

* **Novi grobovi.** V svoji najlepši dobi, stara 32 let, je umrla gospa Zofija Dolganova, rojena Rakovecova. Pokopali so jo v ponedeljek v Kandiji. Soprogo je zapustila dva hčerki, za njo pa žaluje tudi širok krog sorodnikov in drugih krajanov. — V Ljubljani je umrl gosp. Franc Završnik in bo danes poročen k Svetemu Križu. — Družina g. Jožeta Klopčaverja v Ljubljani je izgubila svojo edino hčerko Jožico. Pokopali jo bodo v petek ob pol 15. — Pokojnim blag spomin, žalujočim naše toplo sožalje!

* **Novi predpisi za bivanje v Rimu.** Po 18. avgustu se ne sme nihče naseliti v prestolnici, če nima za to tehničnih vzrokov. Trgovci z živili bodo izdajali živila samo na izkaznice rimske občine, ne pa tudi za nakaznice drugih občin, kakor je bilo do sedaj veljavno.

* **Zbornica za umetnike v Atenah.** Grška vlada je pristala na ustanovitve posebne zbornice, ki bo združevala vse poklicne umetnike na Grškem. Ena poglavitnih nalog te ustanove bo tudi skrb za gnojni položaj umetnikov. Zbornica bo imela štiri pododdelke za upodabljajočo umetnost, in sicer oddelek za slikarje, kiparje, gravirarje in dekoraterje, katerim bodo skušali v okviru zbornice preskrbeti delo.

* **Slikar Břass je umrl.** V Benetkah je umrl dne 12. v svoji hiši na Campo San Trovaso znani slikar Italo Břass. Udeleževal se je skoraj vseh dveletnih razstav v Benetkah od 1895 do 1942. Prejel je med drugim nagrado za razstavljena dela v Parizu, v San Franciscu in na Dunaju. Břass je bil po rodu iz Gorizije. Umrl je v starosti 73 let.

* **Solska reforma v Italiji.** Profesor De Ruggiero, kemski konfederacije profesor in umetnikov ter eden najzgodnejših sodelavcev italijanskega prosvetnega ministrstva, je izjavil, da je treba italijansko solstvo temeljito preuredditi. V prvi vrsti bodo obnovili tip prejšnje gimnazije cizroma lica, obenem bodo uvedeni odpravi in državni izpiti ter bodo ukinjene vsi zavodi, ki so veljali doslej za nekakšne dopolnilne učne ustanove.

* **Posebno sodišče v Zari uknjeno.** Uradni list v Rimu objavlja v svoji izdaji od 9. avgusta dekret vrhovnega poveljstva Oboroženih sil, ki pravi, da je uknjeno guvernement v Dalmaciji ter se zaradi tega razpušča tudi posebno sodišče v Zari. Vse agende tega sodišča preidejo na področje vojnega sodišča pri vojaškem poveljstvu v tem kraju.

* **Dodeljevanje zemlje v Makedoniji.** V Makedoniji so začeli kmetom razdeljevati zemljo. Do konca letošnjega leta bodo razdelili 60.000 ha površine, ki pripada sedaj državi. Na ta način bo 90% zemlje, ki je trenutno brez gospodarja, razdeljena med kmete, ki doslej niso imeli posestva.

* **Neprijeten doživljanje Harolda Lloyd.** V Hollywoodu je nastal v vili Harolda Lloyd ogenj, ki se je razširil tudi na srambo za filme. V strahu, da ne bi prišel ob dokumente svoje slave, se je Harold Lloyd sam lotil gašenja, toda dobil je pri tem tako hude opekline, da so ga morali odpeljati na kliniko.

* **Milijon lir za bolnišnico.** V Andriji pri Barju je umrl kanonik don Felice Gazzilli. Mož, ki je živel vse življenje zelo skromno, je doletel svojo zapuščino — približno milijon lir — bolnišnici v Barju.

* **Ukrepi zoper lenuhe na Madžarskem.** Iz Budimpešte poročajo, da je madžarska vlada izdala svojevrsten ukrep, ki naj prisili lenuhe k delu.

* **24. poglavje Lov na Alhambro**

Prostor je kazal sledove obupnega boja. tla in stene so bile obrizgane s krvjo, trupla z razbitimi glavami, zlomljenimi meči in hebelarde, vrte čelade, škrobaste sekire, skrivljeni železni drogov in krpe blaga so ležale na okrog.

Hamburzan in njegovi tovariši so na prvi pogled spoznali, da ni med mrtvimi nikogar izmed mož, ki so jih iskali.

»Kdo ve, ali so jih res prijeli?« je s težkim srcem vprašal Stiller.

»Če so ujeti, jih najdemo v kakem grajskem stolpu!«

Tedajci je zaprosil iz temnega kota slaboten glas:

»Dajte mi pitje!«

Morgan je planil tja.

Golobrad mlad človek nežnega obraza, skoraj še deček, je ležal za smodnikovimi

sili vse prebivalce k delu. Kdor se ne bo mogel izkazati s potrdilom o zaposlenosti, ne bo dobil nakaznice za živila. S tem hočejo prisiliti v prvi vrsti postopake, potepuhe, da bodo dali svojo delovno moč na razpolago za delo na polju.

* **Materina žrtve za rešitev hčerinega življenja.** 32 letna kmetica Lučija Garatti iz Romagnana je izvršila junaško dejanje. V hiši je nastal požar in grozila je nevarnost, da bo v ognju zgorela domača hčerka. Ne glede na silovitost plamenov je mati planila v ogenj in rešila otroka. S tem je ohranila deklici življenje, sama pa je dobila tako hude opekline, da jim bo najbrž podlegla.

* **Pijančeva ušoda.** 56 letni Cosio Maurinad s Fiume se je napil in obležal na nekem zidu brez ograje. V spanju je izgubil ravnotežje, padel 10 metrov globoko in se ubil.

* **Gangsterji so ukradli otroka.** V Oregonu so gangsterji ugrabili sina edina bogatega posestnika Gurneya.

* **Grdo pregreho si je naprtila Katarina Glasercjeva.** ki se je zagovarjala pred sodiščem v Grossenauu. Begunski družini, s katero je bila 10 let sprijateljena, je izmaknila vse živilske nakaznice. Družina je pri napadih letalcev izgubila očeta in vso imovino. Glasercjeva je bila obsojena na leto dni ječe.

* **Družina s 15 otroki.** V Griesheimu pri Mannheimu je neka kmetica porodila dvojčke, svojega 14. in 15. otroka. Tudi pred tem porodom je kmetica povila dvojčke in je bil tčdanjemu paru Hitler za bčtra, sedanjim dvojčkom pa je kumoval Gering.

* **110 kg težak delfin.** Iz Savone poročajo, da so domači ribiči v okolici Alasija

Izšla je

»DOBRA KNJIGA« za mesec avgust:
Paul de Kruif,

»BORCI PROTI SMRTI«

Paul de Kruif je bil že s 26 leti univerzitetni profesor za bakteriologijo in je s svojimi deli že zgodaj zaslovel v znanstvenem svetu. Prežet je s strastno voljo, boril se s sovražniki življenja, reševali trpeče in napravili razumljivo in dostopna velika odkritja, na katerih stoni moderna medicina. Slednji njegov spis je kakor junaški ep. Z elementarnostjo, ki pritegne še tako hladnega bralca, zveže dejstvo, da vendar fantazija, ki presenča, pripoveduje de Kruif ne navadne usode raziskovalcev, ki so si drznili upreti se epidemijam, lakoti in smrti in so s tel postali vzorniki za cele generacije. Kruif pozna romantično veličino tega življenja. Zdravnike in izumitelje opisuje kot ljudi, ki jim ni nič tuje trpljenje samote, razočaranja in zmot; celo najbolj tragične momente pa osvetluje s pogumnim, smotnim humorjem. Vrsta »borcev proti smrti« sega od tragičnega Semmelweisja, odrešenika mater, preko Bantinga, izumitelja insulina in Munitza, ki je ukani morilne krve bolezni, pa vsa do Flinsena in Rolliera, ki sta kradla sončno luč, da bi reševala ljudi v ne-rešči. Vsako poglavje se bere kot napet roman.

Naročniki DK, katerim se knjige dostavljajo na dom, bodo novo knjigo prejeli te dni, ostali pa pridejo ali pošljejo po njo v upravo naših listov v Narodni tiskarni.

V naborni prodaji se dobe »Borci proti smrti« v upravi »Jutra« in »Slovenskega nagoda« ter v vseh knjigarnah. Brosirana knjiga velja 13 lir, vezana in na boljšem papirju tiskana pa 28 lir.

Zaščitni ukrepi v Hagenbeckovem zverinjaku

Tudi v zverinjakih je treba storiti vse potrebno za primer letalskih alarmov, piše po nemški listi. Ne gre samo za to, da se zaščitijo življenja živali, temveč v večji meri za to, da se zaščitijo ljudje pred zvermi, ki bi zaradi preplaha ali bombardiranja lahko pobegnile na prosto.

Kak vtis bi napravilo na ljudi, če bi se nekega jutra po nočnem bombardiranju na ulici pred tramvajem pojavil tropski volk ali kakšna druga zverjad? Ali pa če bi se pred vhodom v kakšno slaščičarno pojavil medved? Tudi obisk strupene kače ne bi bil prijeten. Vse to so upoštevati čimtelj, ko so sklenili, da se izvede potrebna zaščita proti morebitnemu pobegu zveri iz Hagenbeckovega zverinjaka.

Hagenbeckov zverinjak v Hamburgu je, kakor znano, eden največjih ustanov te vrste v Evropi. Toda znano je tudi, da je bil Hamburg že ponovno napaden iz zraka ter je grozila mestu nevarnost, da pobegnejo zveri iz svojih kletk. Ravatelj zverinjaka pravi, da peklenski ogenj proti letalskih topov ni povzročil nobenega posebnega razburjenja med zvermi. Živali so se navadile na hrup še v mornjnih časih, ko so morale nastopati pred tisoč in deset tisoč gledalcev. V cirkusu so se predvajali tudi metalni ognji, ki so prav tako privlačili živali na optične pojave. Vse to je po-menilo za zveri Hagenbeckovega cirkusa nekažno pripravljeno za sedanje totalitarno vojno.

Številno zveri v Hagenbeckovem zverinjaku se je zaradi prodaje v zadnjih letih nekoliko skrcilo. Strupenjač sploh več nimajo v terariju, tako da je nadzorstvo nad njimi razmeroma lahko. Če podnevi kakšna kača uide, jo lahko ujamemo. Ponoči pa se le redko primeri, da se kak plazilec odstrani iz zverinjaka, ker jih hladno nemško nočno podnebje ne vabi na take izlete. Velike kače iz tropskih dežel namreč gibljejo samo v tropskem podnebju.

V primeru letalskega napadega v Hamburgu je tako urejeno, da je vodstvo podjetja takoj obveščeno. Vse osebe mora biti nato v pripravljenosti. Živali, zlasti dragocene ptice iz prekomorskih dežel, brž spravijo v njihove kletke ter poskrbe, da so zašči-

ja ujeti 110 kg težkega delfina. Žival se je zapletla v nastavljene mreže in je bilo treba mnogo truda, preden so jo ukrotili in potegnili na suho.

* **Smrt med avtomobilsko vožnjo.** 63letni Francesco Chiara iz Turina se je te dni pripeljal po opravkih v Genova. Na postaji je najel taksi ter povedal soferju naslov, kjer je želel izstopiti. Še preden je bila vožnja končana, pa je Chiariju postalo slabo in je izidihnil za kapjo.

* **Preiskrba z ribami na Bolgarskem.** Komisarjat za preiskrbo z ribjim mesom v Sofiji je izdal odlok, ki pravi, da se smejo ribe iz Črnega morja prodajati samo na trgih v Burgasu in Varni. Ostala mesta bodo dobila ribe samo od časa do časa.

* **Otok je izginil.** Iz Kodanja poročajo, da je izginil otok Burro v Grandebertskej ožini. Otok je sestojal iz več čeri, ki so bile za morsko plovo posebno nevarne in nevarne.

IZ LJUBLJANE

Povišanje cen za sobe v hotelih

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je na osnovi Kr. naredbes z zakonsko močjo z dne 3. maja 1941, št. 291, izpremenjene v zakon dne 27. aprila 1943, št. 385, dalje na osnovi čl. 1. naredbes z dne 9. maja 1941, št. 17, in čl. 2. naredbes o ureditvi cen. »Službeni list« št. 238/26/40, na osnovi čl. 2. naredbes za nadzorstvo cen, »Službeni list« št. 68/15/40, proči vlogo, predloženo od Združenja trgovcev, Sindikata hotelierjev Ljubljanske pokrajine, po zaslišanju Pokrajinske delegacije za tujski promet Ljubljanske pokrajine ter po zaslišanju ožjega odbora za cene na seji dne 5. avgusta 1943 spoznal prošnjo za povišanje cen sobam v hotelih za utemeljeno ter je odredil:

K cenam za sobe v prenočiščih vseh kategorij, vključno Delavskega doma v Ljubljani, ki so jih zainteresiranci sporočili ter so veljavni od 15. marca 1941, je dovoljen povišek 25%.

Za bivanje več kakor 8 dni se bo moral gostom dovoliti popust 25% od novih cen za vsako sobo.

V večji prenočišča mora biti stalno izvečen spisek sob z dotičnimi cenami, potrjen od Visokega komisarjata — urada za določanje cen.

Razen tega mora biti v vsaki sobi izobežen cenik s ceno dotične sobe in drugih prtilnik, potrjen od Pokrajinske delegacije za tujski promet v Ljubljani.

U — **Im vreme?** Se je stanovitveno, sončno. V torek čez dan je vročina spet nekoliko narasla in se je živo srebro povzpelo na 29 stop. C. Zlasti v prvih popoldanskih urah je pripekalo in vabilo ljudi v kopališča. Tudi noč na sredo je bila zelo topla, jutro pa je bilo sveže, živo srebro je beležilo 13,6. Nad mestom je ležala gosta megla, ki pa se je kmalu razgrnila. Dopoldne smo spet imeli sonce, le tu in tam so začeli nebo prepežati tanki beli oblaki. Barometer je ustaljen na 765 mm.

U — **Velika zatornica pri starj cukrarni** je dograena. Dela so trajala precej dolgo, toda vsekakor je zatornica nov okras Ljubljane. Z njo se dovršuje regulacija Ljubljanske skzi mesto. Zatornica je zgrajena v klasičnem slogu in je prav do-

Pogreb dr. Attilia De Cecca

Ljubljana, 18. avgusta.

Včeraj popoldne je na Zalah nastopil svojo zadnjo pot tako nenadno in v najlepši življenjski dobi umrl šef Tiskovnega urada pri Visokem komisarjatu dr. Attilio De Cecca. Komistasta krsta z njegovim truplom je počivala, obdana od mnogih lepih vencev, v kapelici sv. Nikolaja, dokler niso prišla od svojcev navodila za pogreb. V njihovem imenu je prispeval v Ljubljano pokojnikov brat poročnik dr. Luigi De Cecca, ki je sporečil odločitev rodbine, naj se truplo prepelje v rojstno mesto Benevento.

K poslednjemu slovesu so se včeraj ob 17. zbrali na Zalah poleg številnih prijateljev in znancev predstavnikov oblasti ter zastopnikov ustanov, ki spadajo pod nadzorstvo Tiskovnega urada. Osebo je prispele Visoki komisar Eksc. Riccardo Molzo, ki je po brzojavnem naročilu zastopal tudi ministra za ljudsko kulturo. Na krsto je dal položiti velik venec, s pokojnikovim bratom pa se je zadržal v daljšem razgo-

Opozorilo!

Vsem cenjenim strankam vljudno sporočam, da sem preselil svojo MIZARSKO DELAVNICO iz Šenburgove ulice 4 — v Hrenovo ulico št. 19.

ANTON GOBEC, splošno mizarstvo

stojanstvena. Zdalj bo še treba dobavit in namestiti težke železne zapornice ter urediti Ribjo stezo.

U — **V Cerkvni ulici** v Trnovem se je Angeli Kraljevi, ženi mestnega uslužbenca, v torek popoldne nenadno omračil um in je srebro s sekuro v roki vzbujala preplah. Trije mlajši stanovalci pa so nesrečnico zmagali, ji vzeli sekuro in poklicali reševalce. Na pomoč je prišel tudi zdravnik dr. Mis. Zeno, ki je doslej bila vedno mirna in skromna, so prepeljali na oddelek za duševne bolezni.

U — **Vozni red električne cestne železnice** bo v četrtek 19. t. m. tako spremenjen, da bodo zadnji redni tramvajski vozovi zvečer odhajali z Ajdovščine ob 19.30, zadnji izredni vozovi ob 20. uri, nočni službeni pa ob 20.30 uri. Od konca 20.47, iz Most. tudi ob 20.47, z Rakovnika ob 20.48, z Viča ob 20.49 in od remize ob 20.50, vsi do Ajdovščine, nato pa nazaj v remizo. Priporočamo, da nočni službeni vozovi proti Mostam vozijo samo do vojne bolnišnice, do Rakovnika pa samo do mitnice na Dolenski cesti zato, ker bi vozovi zaradi zaprtih zapornic morali čakati dolgo, da bi v mesto prišli. Šele po policijski uri. Ker je na nočne službene vozove preleteli naval, opominjamo potnike, naj se ne zanašajo preveč na zadnje vozove ter naj se poslužujejo zanesljivih prejšnjih voz, ker bi drugače upravnica utegnila zadnje vozove ukiniti.

U — **Ukadanje osebnih izkaznic** od erke L do 2. za obveznice se prične v ponedeljek 22. t. m. Ter jih prosti dobe v oni poslovalnici, kjer so vročili prošnjo. Staro osebnostno izkaznico mora vsakdo prineseti s seboj. Poslovalnice bodo za stranke poslovale le do 31. t. m., zato naj pa vsakdo poskrbi, da bi do tega dne gotovo prišel izkaznico, a obveznici z začetnicami primka A do K naj pa pridejo po izkaznice, če jih še niso dobili, do sobote 21. t. m., da proti koncu ne bo prevelikega nalava in zamude.

U — **Prof. Dr. Karlo Lušický** do nadaljnjega ne ordinira.

U — **Za blagopokojno** gospo Ružo Felčar roj. Janež se bo darovala maša za dušnico v cerkvi Marijinega Oznanjenja v petek 20. t. m. ob 8. uri pri glavnem oltarju.

U — **Utrite se stropijsko!** Novi dnevni in večerni tečaj pričenja ta teden. Največja moderna strojeplavila, učna zbirna. Posebni stenografski tečaj. Početniški pouk pripravljajo tudi dijakom-injam. Informacije: Trgovsko učilišče »Christov učni zavod«, Domobranska 15.

U — **Obvestilo.** Obveščamo vse cenjene stranke, da pravnica in kem. čistilnica Simone Kolodovska št. 8 in sprejemalnice pri »Sionu« od dne 23. t. m. do 23. t. m. ne sprejema in ne oddaja perila in oblač radi čiščenja obratnih prostorov.

U — **Mamma mleko.** doza 14.60. Fr. Kham

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

U — **Patent »Alpas«** čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

U — **Premog pri tvrdki »GORIVO«**, Karlovska 8. Telefon 34-57. Lastnik Lojze Jeranič ml.

voru ter je izrazil njemu in ostalim svojcem svoje sožalje. Visokega komisarja sta spremljala še njegovega kabinetarja dr. Bisla in podpredstavlja dr. David. Navzoči so bili tudi predstavniki vseh uradov Visokega komisarjata, polnostevilno pa uradniki in uradnice Tiskovnega urada. V velikem številu so bili zbrani tudi predstavniki dnevnega in ostalega tiska, gledališča ter glasbenih in drugih ustanov, ki jih je poklonil dr. De Cecca ustanovitelj kot šef Tiskovnega urada. Mestno poglavarstvo je zastopal vodja mestnega tiskovnega urada.

Trije oo. frančiškani so opravili pred cerkvijo na Zalah pogrebne molitve, nakar so vsi navzoči v sprejedu spremili krsto s pokojnikovim truplom do razpotja, kjer je čakal mestni pogrebni avto. Vanj so naložili krsto in vence. Po opravljenih cerkvenih obredih so avtomobil zaprli in v lepem poletnem popoldnevu je zdrsel v mesto. Na kolodvoru so truplo prenesli v vagon, s katerim se je potem odpeljal v pokojnikov rojstni kraj.

Z Gorenjskega

V Kamniku so gostovali gledališki in kabaretni igralci iz Celovca in iz Dunaja. Veselo popoldne je bilo prirejeno za policijo in vojake.

V Medvohah so bili sklicani vsi funkcionarji ter voditelji blokov

Kultura

Croninova »Citadela«

Življenje zdravnika, njegovi vzori in boji, duševni konflikti, ki nastopajo med poklicnimi interesi in zdravniškim poslanstvom, zdravnikova bogata izkušnost v spoznavanju človeka — vse to nam govori iz vrste značilnih del, ki smo jih doživeli v prevodu. Naj je to prelepa, napolnena pesniška snov Munthejeve svojevrstne knjige »San Michele«, ali etično zagrabilna problematika egipčanskega zdravnika v Knittlovi »El hakim«, ali avtoritativna grafična izpoved v Majocchičevem »Življenju kirurga« — vsak izmed teh prevodov je z bližnj slovenskega bralca v življenjskim svetom poklica, ki je v službi človeškega tlapljenja in boja s smrtjo. Sedaj smo dobili še znameniti moderni roman iz življenja angleškega zdravnika, Archibald J. Cronina »Citadela«, a v kratkem se pojavi dr. Černičev prevod De Kruifovih življenjskih spominov zdravnika.

Croninova »Citadela« je eden najboljših romanov sodobnega angleškega slovstva. Njegova kvaliteta je v socialno življenjski pomembnosti vsiljena, v osnovni ideji in etičnem jedru pripovedovanja, zgoščenega okrog življenjskega preprečevalnega osebe glavnega junaka dr. Archibald Mansona in njegove priklone žene Kristine; se v zadnji vrsti je pomen tega dela v obliki, ki se v njej ničmer ne oddaljuje vzoru dobrega realističnega romana. Socialna vrednost »Citadele« je v tem, da razkriva razmere v angleškem zdravništvu (in v zdravništvu sploh), kaže boje med idealista zoper okosteneli profesionalizem, zoper puhlo rutinerstvo, mamoništveni pohlep, prazno reklamirano, naduto nesposobnost, zdravstveno birokratičnost in znanstveno zastoj. Andrej Manson začneja z zdravniškim praksi kot pomočnik starega, bolnega zdravnika v rudarskem kraju in bečo premaguje ovire, predsojide in izkoreninjuje, razvijajoč v praksi tudi teoretične, znanstvene poglede, ki ga dvignejo nad raven podeželskega zdravniškega začelnika. Ko doseže višjo stopnjo univerzitetnega študija, vstopi v službo osrednje zdravstvene uprave, kjer spozna, da birokratska okornost in klakarstvo jalovo zaradi raznih razmah znanstvenega dela in izvedbo potrebnih prenosov. Po izstopu iz državne službe se ta mož, voljan dela in bojev, preizkuša v težavah zdravnika, ki neznani in reven začneja praksi v veleznem. Počasi vendarle uspeva in njegov sloves začne rasti. Tu pa nastopi zanimiv preobrat: dr. Manson, dotlej robust, preprost in bojovito pošten in dosleden zdravnik, se pod vplivom uspehov pri tako zvrstih boljših pacientih poklicno izpridi, podlež vabljivosti bogastva, začne se posluževati zdravniških trikov in ukan, ki jih je bil prej zaničeval, obogati in se polkvari tudi karakterni, s čimer se oddaljuje od svojih prvotnih načel. Šele po močnih udarcih usode, zlasti še po nagli Kristini smrti, spozna svojo ničevost svojih vnanjih uspehov. Ob koncu romana ustvarja zdravniško skupnost v dvema tovarševama in se vrača v podeželje k izvrševanju tiste zdravniške prakse, ki je več kakor poltine in katere vrednost se ne meri z denarjem: k poslanstvu znanstveno usmerjenega, socialno čutečega in naprednega zdravnika. Etika te knjige je jasna in nevtrilna; zdravnik-poštenjak je tu prikazan življenjsko prepričljivo v dvignjenju in padanju svoje osebnosti in stanovanja; moralne napovedi vendarle premaga v sebi mamonižen in se dvigne pokonci kot mož.

Roman »Citadela« je izdala založba »Nasla knjig« (Ljudska knjigarna) v prevodu Ljudmila Klakovič, ki se je že v Munthejevem »San Michele« izkazal kot prevajalec iz angleščine.

Sodobna glasba

Dokaj razširjena je sodba, da je sodobna glasba preveč razumska in premalo čustvena; da v njej prevladujejo oblikovne novotarije nad pristno glasbeno vsebino, ki jo v toliki meri zaznavamo pri mojstrski preteklosti časa. Kar tako misli o današnjih glasbenih tvornostih, gleda nam precej enostransko. Kakor je ni mogoče presojati po razširjenosti »jazza«, je tudi ne smemo označevati le po eni izmed njenih struj, in sicer po izrazito skrajnosti, kakor je tako imenovana atonalna muzika. — V rimski reviji »Primato« se je o tem razvila zanimiva polemika med pisateljem Giovanniom Comissom in G. Gavazzenijem. Prvi je v nekem članku očital svoj sodobni glasbi, da je premalo čustvena. »Poezija«, je pisal Comisso, »je postala dekorativna odmišljena, motna, muzika je opustila melodičnost ki je tolikanj zvezana s čustvi in strastmi, ter postala disonantna...« Gavazzeni zavrača enostranost takih pogledov na sodobno glasbo, ki je mnogo bolj razgibana in raznovrstna, kakor bi mogli sklepati po strujarskem programu atonalne smeri. Mar ni največja značilnost zadnjih štirideset let glasbenega razvoja, piše Gavazzeni, prav neskončna raznovrstnost glasbenih jezikov, kulturnih oblikovanj in vplivov? Mascagni, Cilea in Giordano se žive, Richard Strauss se ustvarja. Jean Sibelius ti med tem in onim svojim posladkom nudi Simfonijo z najmanj štirideset minut prave glasbe. Na drugi strani še žive in delujejo Stravinski, Hindemith, Honegger, Bartók, Markevič, dalje imajo »etnične« skladatelje, kakor so Kodaly na Ogrskem, De Falla v Španiji (da navedemo samo največje) in v Rusiji Šostakovič, čigar glasba je sicer malo znana v

Evropi, a tista, kar jo poznamo, je melodiozna kakor le kaj. Poulenec in Jean Fangaix na Francoskem sta bistra kakor voda. In Ravel s svojim Koncertom za klavir in orkester? In njegovih Troje pesmi o Don Quijotu in Dulcineji? V sodobni evropski glasbi imajo čustven značaj tudi take skladbe, kakor so Honneggerjev »Kralj David in Judita«, Blochov »Machbeth«, Kodalyjev »Ogrski psalmi«, Szymanowskega Stabat in Janáčkov Zbori s solo-spevi. So to samo nekateri primeri, ki se jih je pisec najprej spomnil. Nato navaja še vrsto primerov iz sodobne italijanske glasbe. — Comisso je v svoji repliki priznal, da obstoji v okviru zadnjih štirideset let mnogo različnih struj, vendar sklepa, da je kljub vsem izjemam »splošna usmerjenost poezije, prav tako kakor kiparstva in muzike protičustvena«. — To je nemara res ena izmed značilnosti današnjega »razumskega« človeka, ki hoče z logiko svojih miselnih sistemov, ne ozira se na pravice srca, preustvariti človeški svet; tudi umetnost poprijemlje to protičustveno govornico.

»Suradnja« se imenuje mesečnik za socialno politiko in splošno kulturo, ki je pravkar začel izhajati v Berlinu in Zagrebu (tiska se v Lipsku). Glavni urednik tega časopisa, ki so v službi nemško-hrvaškega zbiranja, v smislu ustaske ideologije, sta Mile Budak in Tin Ujević kot predstavitelja sedanje hrvaške književnosti. Urednik je pesnik Ljubo Wiesner. Med sodelniki prvega (avgustovskega) zvezka so poleg nekaterih Nemcev, ki so prispevali politične članke, Mile Budak, Zlatko Milčević, Tin Ujević, Marko Fotez, Milan Seno, Hijačnik Petris in drugi. Ljubo Wiesner, znani neokomunistični pesnik iz Matoseve šole, naglašja v svojem uvodniku, da je idealno povezovanje sedanje Evrope pod vodstvom Osi in mesta hrvaškega naroda v tem krogu, kjer je »po zaslugi svojega velikega Poglavnika zavel svoje naravno, z zgodovinsko usodo določeno mesto v vojskujoucem se svetu«. Tudi literatura mora »delati za to zmago, za zmago združene Evrope nad mravnimi silami svetovnega boljševizma in židovsko-masonsko-anglo-ameriške plutokracije«, pravi pesnik Ljubo Wiesner v svojem uvodniku.

K. Stanislawski gledališki spomini izdajo v italijanskem prevodu kot nov zvezek zbirke »Biblioteca di storia e tecnica del Teatro delle Espressioni Italiane«. Prevod je oskrbel in komentiral Mario Corsi. Tako bo bogata gledališka izkušnost in razgledanost utemeljitelja Hudožestvenega teatra v Moskvi dostopna tudi italijanskim gledališkim krogi.

Carlo Carrà, eden izmed vodilnih židovskih italijanskih upodabljalnih umetnikov, je izdal knjigo svojih spominov z naslovom »La mia vita«.

Izbor iz esejskih in kritičnih spisov Uga Oletija, namenjen prvenstveno mladini, je izšel v redakciji Artura Stanghellinija pri Mondadoriju v knjigi z naslovom »Vita vissuta«.

Zivljenjski spomini Aleksandra I. ena najbolj značilnih in problematičnih evropskih osebnosti v prvi polovici 19. stoletja, je pravkar izdal pri založniku Guandi v Italiji židovski emigrant Nikola Sementovski-Kurilo. (»Alessandro I. di Russia«). Pisec kaže precej samosvoje poudarke na razvoj raznih zgodovinskih in sodobnih »poetizacij« ter v obravnavanju nestanovitne, v marsičem skrivnostne osebnosti zmogovalca nad Napoleonom Aleksandra I. išče zvezo med njegovo dobi in sedanjo krizo evropskega vzhoda.

Iz Hrvatske

»Nova Hrvatska — nov človek«. V zadnji številki »Hrvatske smrtne« je objavil vseuč. prof. dr. Milan Ivšić članek o razsulu demokracije. V prvem delu članka govori pisec, kako se je pod imenom demokracije vršila tiranija ne samo v okviru velikih narodov, marveč posebno nad malimi narodi. V drugem delu pa govori o razmerah na Hrvatskem, kjer je treba vzgojiti novega človeka etike, dela in doživotnosti.

Iz hrvatske pravoslavne cerkve. Sinod bolgarske cerkve bo sprejel 30 hrvatskih maturantov, ki so voljni študirati bogoslovje v Cerepiškem samostanu na Bolgarskem. Priglasiti se je treba mitropolitu Germenuu v Zagrebu. Mesečni stroški bodo 1000 levov. Predavanja se bodo pričela 15. septembra, študij bo trajal dve leti.

Vlasta Arnoldova iz znane zagrebške družine je bila imenovana za namestnico upravne zapovednice ženske lože ustaškega pokreta.

Novi zagrebški podžupan je Mijo Bujan, vodja hrvaške delavske zveze. Zagreb ima zdaj dva podžupana.

Milan Begović, znani pisatelj in dramatik, je bil povabljen v goste slovaškega pisateljskega društva. Odpotoval je te dni v Bratislavo.

Poln vlak Zagrebčanov se je na Veliki šmaren jutraj odpeljal na božjo pot k Mariji Bistrički in so se pozno zvečer vrnili. Prihodnje romanje bo na Mali šmaren.

Družinam hrvatskih legionarjev, ki so padli pri Stalingradu so bile izročene spomenice Adolfa Hitlerja. Velika svečanost je bila v Požegi, kamor so prišli tudi predstavniki iz Zagreba. Odpelovanje nemške vojske je izročilo spomenice dvajsetim družinam iz Požege in okolice.

O Samoboru in Samoborcih je pravkar izšel obsežen zbornik, ki govori o zgodovini in življenju tega znamenitega mesta v teku 700 let. Zbornik je izdal odbor za proslavo 700letnice Samobora. L. 1242 je namreč kralj Bela IV. dal Samoboru listino s številnimi svobodnimi. Razprave v Zborniku so prispevali številni hrvatski zgodovinarji in publicisti.

O razvoju hrvatskih oboževalnih sil je objavil daljši članek »Hrvatski narodi v soboto 14. t. m. Opisuje doživetja in borbe ter izjavlja: Ko bo vzgojeno znanostno število hrvatskih častnikov in podčastnikov, bodo hrvatske divizije in polki, ki so v sestavi zavezniške vojske ter se bore in se bodo borili (izvzemši del letalstva) samo na Hrvatskem, prešli v sestavi hrvatskih oboževalnih sil. Postrojavanje teh edinih milostljivih gospe. Se enkrat prosim, nikar se ne jezite name zaradi te malenkosti, ki pa je dana iz čega srca. Dal dobri Bog, da bi Vam lahko dala stokrat več!

Poljubljam Vam roko dati v imenu svojega zarobenca Stefana Furedija, globoko Vam vdana

Irma Borbelyjeva.

Za trenutek je Ana nezaupljivo zrla to pismo, se enkrat ga je prebrala, nato ga je z ovitkom vred položila v škatlo in jo postavila na sredino mize. Nenadoma jo je obšla globoka negotovost. V srce se ji je zarežalo podpisano ime, toda pismo je bilo tako iskreno napisano, da bi le težko dvomila vanj. Tega se ne bi drznila storiti oseba, ki... ki bi imela tisoč vzrokov, da nikakor ne pride v stik z njo. Oseba, ki bi imela tisoč vzrokov, zatajiti tudi to, da sploh živi. Kaj pa, ako je prav s tem pismom hotela dokazati, da se ji ni treba ničesar bati, da ji ničesar ni treba prikrivati? Ki jo je nekdo najbrže nagovoril: pojdi in izpričaj svojo nedolžnost!

Naglo se je Ana obrnila od mize; postalo jo je strašno sram. Stopila je k oknu in se zastrnela v sivo rumenkast vrt. Ne, človek, ki bi se moral bati, se ne bi drznil tako glagliti. In ako bi se enkrat obšel dvom ali sum, dovolj je, da le pogleda to škatlo... A kaj... ako je vendarle drugače? Ako vendarle... Ana se je stresla. Skrila bo to škatlo. Niti z eno besedico je ne bo omenila. Ako ve zanjo, se bo sam izdal. Z besedo, s pogledom. Moj Bog! Kako polni in grd postane človek, ako se mu pripeti kaj takega! Ona pa ne sme imeti takih sramotnih misli. Ne sme izkušati Boga, svoje srečne usode! Ne sme dvomiti o Janku!

torjem Hajmassom, ki zastopa manjšino, sem se dogovoril... Napreje! se je obrnil k vratom, ko je potrkalo. »Da, dober večer, gospod kolega. Prosim, tu vam spusti je tisti dopis, ki ga je pisal svak Hajmass... bilo je to menda pred...«

»Novembra,« je odvrnil dr. Lazar in segel po šopi papirjev, tale, kaj ne?

»Da, tale...« kje sva prenehala?

...to je trideset sedem odstotkov vseh delnic...«

Ana je začudena obračala v rokah lahek, podolgovat, v bel papir zavrt zavojček. Kdo pa je to prinesel? Je vprašala slugo. »Neki fantek,« je odvrnil sluga. »Kakšen pa je bil ta fantek?« je nezaupljivo izpraševala. Sluga je vedel le povedati, da je bil to majhen, slab obložen deček. Pozvonil je, oddal zavojček in takoj odšel.

V papirju se je nahajala lepo izdelana škatla za rokavice, oblepljena s svilnim papirjem in podložena z rdečim žametom. V škatli je ležalo pismo, naslovljeno na milostljivo gospe dr. Janko Filipo.

Ana je opazovala neznanu, neokretno in očitno nešolano pisavo, nato je strgala ovojo. Na cenemem, rumenkastem dopisnem papirju so bile zapisane besede:

»Velečenjena, milostljiva gospa!

Prosim Vas, ne čudite se, da sem tako predrzna, da si Vas upam nadlegovati s tem majhnim darilom, čeprav Vas ne poznam, toda drugače ne bi mogla izraziti svoje hvalečnosti za toliko dobroto, za katero se zahvaljujemo gospodu doktorju, ki nas je obvaroval velike nesreče. Iz vsega srca mu želim, naj bi mu dal Gospod Bog mnogo sreče za njegovo dobrotljivost, pa

nic torej ne pomeni odmika od ustvarjanja močne hrvaške vojske, temveč je v sedanjih razmerah to najboljšo sredstvo za naglo oblikovanje in najbrž šo izobraženo in prvotno opremo hrvatskih oboževalnih sil. Temu namenu služi tudi splošni poziv hrvatskih vseučiliščnikov. Več tisoč mladih in zdravih hrvatskih intelektualcev bo čez nekaj mesecev tvorilo nov stebel vojske. Z njimi se bo izpopolnil tanki sloj častnikov in podčastnikov. Vojni ministrtvo poziva zdaj obveznike vseh letnikov od 1908 do 1916. Cim večje bo število teh, tem več bo odpuščenih starejših letnikov iznad 32 let. Sveta dolžnost vsakega obveznika je, da se odzove pozivu.

SPORT

Dobrega nogometaša ni več!

S precejšnjo zamudo nas je dosegla žalostna vest, da je pred nekaj tedni, začet od kapi, umrl v Zasavju dobro znani nogometaš in poštvovalni sportnik

Franc Boncelj,

po domače »Tomaže«.

Pokojuji Boncelj, ki mu je smrt segla po življenju sredi najlepše moške dobe, je preigral mnogo nogometa po ljubljanskih travnikih. Če se prav spominjamo, je začel svojo pot v nogometu pred najmanj 15 leti pri takratni SK Svobodi, kjer je kmalu spadal med stebre te delavske ekajstorie. Po nekaj sezonah mu je bila že odprta pot v najboljše klube in tako ga srečujemo nato le za letom v prvem moštvo Primorja, kjer je na svojem tradicionalnem mestu levega krila skoraj neopazno in brez velikega priznanja opravljal svojo težko nalogo. To je bilo v časih znane konkurence med Ilirijo in Primorjem, v kateri je motal vsak igralec dati vse, kar je zmogel, pa še so mu pristajali teh ali onih očitali, da ni bil kakor je bilo treba. Takih ocen pokojni »Tomaže« ni dobival nikoli, kajti v vsaki tekmi je bil na mestu celih 90 minut, v vsaki tekmi je bil neumoren in discipliniran do zadnjega, pa naj se je vselej zmage nasmihalo njegovim ali nasprotniku.

Iz bivšega SK Primorja je Boncelja vzel s seboj sedanja Ljubljana. Tudi v njegovih vrstah je tudi do zadnjega igral kot levi krilec in prav pri belcelzenih so imeli v njem vztrajnega borca in zanesljivega soigralca. Kot tovariša in prijatelja, ki je znal vselej skrbeti za vedro razpoloženje v razgibanem življenju vsakega sportnega društva, so imeli »Ljubljana« Tomaže še posebno radi. Bil je sportnik, ki mu bo ohranjen svetel spomin v zgodovini slovenskega nogometa.

Ptičje oko

Ptičje oko je v glavnem enako zgrajeno kakor sasko ali človeško, ima pa v nekih področnostih svoje posebnosti. Pričje oči so prirejane za gledanje v daljino. Kadar se pa pri ravnanju bliznjim predmetom, popuste mišice lečnega kvirja kakor pri človeku, da se leča izboči, poleg tega pa se skrči še sarenica in s tem pritiska na lečo, kar tudi povzroči njeno izbočenje. Razen te posebnosti ima ptičje oko še poseben izrastek iz žilnice, ki sega v steklo. Temu podolgastru izrastku pravimo češelj (pecten); človek in sesalec ga nimajo. O pomenu češlja so šele v novemem času po skrbnih preiskavah na živih ptičih dognali, da je zelo važen pripomoček za opažanja gibanj v daljavi. Zlasti za ptičje, ki se hranijo z večjimi ali manjšimi živalmi, je češelj največje važnosti. Z njegovo pomočjo more ptič od daleč opaziti plen, če se le malo premakne, najsi je sicer po barvi ali obliki še tako dobro prilagojen svoji okolici. Izkušnje poznajo živali, ki služijo ptičjem za hrano, nevarnost premikanja, zato se pritisejo k podlagi in mirujejo, če zagledajo svojega zasledovalca. Lovci izrabljajo to tako, da spuščajo v zrak papirnatega zrnja, ki kakor ptičja ujeđa povzroči, da na primer poljska perjad bolje »drži«.

Grško prebivalstvo si je opomoglo

Sedanja vojna ni mubene evropske države tako trdo prizadela kakor Grčijo. Ko so pred dvema letoma vkorakale čete italijanske in nemške vojske na grško ozemlje, je bil položaj v deželi naravnost obupen. Skladnja za živila so bila prazna, vse rezerve izpraznjene in hrana je kazala slabo, da se nikoli tako. Ob umiku grške vlade in Anglezov z grškega ozemlja je bilo v egiptovski skladnjišah nekaj nekega žita za grško prebivalstvo, toda te zaloge so bile nedosegljive, čeprav jih je grška vlada plačala.

Sele polagoma se je začelo stanje boljšati in sicer potem, ko so Italija, Nemčija in druge sosedne dežele prisločile grškemu prebivalstvu na pomoč. Nemški Röder križ je prispeval v prvi vrsti potrebna zdravila. Domača vlada, ki je bila medtem sestavljena, pa si je prizadevala, da bi preusmerila nemislno trgovanje, ki se je polastilo grškega prebivalstva kar trumoma, na druga pota. Treba se je bilo vrniti k zemlji. V besedi je bila ta rešitev lahka, v dejanju pa je bilo treba zaradi nje premagati velike težave. Sele letos se kaže na Grškem izboljšanje v pogledu prehrane. Letošnja letina bo menda upravičila vsa pričakovanja, kajti presega lanske pridelke prav pomembno. Seveda ni zaradi tega mogoče reči, da se že ednita po grških rasehji mleko in med vendar stiske neznatno lažje.

Velike težave je povzročila reševja med mezdami in kupnimi cenami. Zavedna rešitev se je posrečila šele proti koncu leta, n'ega marca, ko so vzeli zadevo v roke pooblaščenici onih sil ter so dosegli potrebni

Kako je bil izpraznjen Orel

Nemški vojni poročevalec R. Balzer popisuje v »Völkischer Beobachter«, kako je bilo izpraznjeno mesto Orel, in pravi:

Dokler ni zadnji nemški vojak zapustil mesta, je ostal prometni stražnik vojne žandarmerije na velikem cestnem križišču v središču mesta ter je uravnaval promet s stoletno minotajo. Kolone tovornih voz so vozile v največjem redu in vztrajno disciplinirano ter so odvažale zaloge iz oskrbovalnih skladišč za živila in strelivo. Na avtomobile so naložili vse, kar je bilo količaja porabno. Pred pivovarno, ki je zalagala nemške vojske redno s pivom, je stala dolga vrsta vozil ter so nanje naložili vse sode. Ko je bila zaloga izpraznjena, so prišli monterji ter so začeli razstaviati stroje, ki so jih nato takisto naložili na avtomobile in odpeljali. Kar je ostalo v tvernici, pa so podložili z minami tako da je bilo vse pripravljeno za razstrelitev.

Na železniških tirih pri postaji so vse tračnice, ki držijo naprej, demontirane, še se razliva promet čez mostove preko Oke in Orluka, majhnega pritoka, ki se pri Orlu izliva v Oke. Toda nosilci pri mosto-

vih so že nabili z dinamitom in pionir čaka samo še trenutka, ko bo zadnji vojak preko mostu. Kakor bo prižgal zažgalno vrvice in bo pošlo.

Civilno prebivalstvo se zbira s culami in najpotrebnejše prilago ter odhaja s preprostimi vozovi po stranski cesti proti zapadu. Zrebički skakljajo poleg kolbi in razveseljujejo bežeče prebivalstvo.

Na postaji je zelo živahno. Vsi, ki niso mogli odinrti peš ali z avtomobilskimi vozili, pritiskajo k vagonu, da se odpeljejo v vlakom. Polem poslane neasodoma tiho v mestu. Zadnje razstrelitve buhnejo v zrak, uničijo mostove in razorjejo kolodvore. Vse to se izvrši skoraj popolnoma nemoteno in neopazeno od sovražnika. Ruski topovi i ruhajo izstrelke v bližjo kolodvora ter skušajo motiti dobro pripravljene odmi. Tudi sovražni letalci se zdaj pa zdaj prikažejo, toda nemški lovci jih vedno odženejo, potem ko so jih primerno p-ščodovali.

Tako je bil izpraznjen Orel. Sovražnik ni našel v njem ničesar, razen nerabnih razvalin in ruševin. Vklorak je v prazno mesto, ki je bilo za Nemce izgubilo sliher-ni pomen, — pravi R. Balzer.

Gospodarstvo

Pred novo vinsko letino v Italiji

Po sedanjem stanju vinogradov cenijo v Italiji, da bo letošnja letina vina dala 43 do 44 milijonov hektolitrov, to je za 8 do 9 milijonov hektolitrov več kakor v lanskem letu. Vreme je nadalje zelo ugodno. Glede na bližnje dobro letino je vlada izdala 13. t. m. naslednje odredbe:

Prefekti so prejeli navodila, da takoj prekličejo zaporo vina pri vseh imetnikih, ne glede na razlog, zaradi katerega so bili oni sami ali pa župani odredili zaporo. Prizadete količine bodo takoj oproščene.

Razpisani so bili novi roki za prijavo in poravilo prijav lanskega pridelka. Kdor lani ni točno prijavil pridelka, lahko to še popravi in bo dopuščeno dati v promet naknadno prijavljeno količino, razen 20%, ki jih prevzamejo prehranjevalni uradi po zapornih cenah, kakor so veljale za pred oddanih 20% prijavljenega pridelka. Trošarski uradi pa bodo nadzorovali, da se bo razprodalo za potrošnjo tudi ostalo vino in da bi se ne prikrivalo zaradi spekulacije.

Delež 20% prej prijavljenega vina, ki še ni oddan (za vojaštvo in za destilacijo) se oprosti v korist pokrajinskih prehranjevalnih uradov, ki bodo to vino dali v neposredno potrošnjo. To pa velja le za prijavljene partije pod 5 hl. Sledečje je odredjena oprostitve od zapore še za tiste posebne partije vina, glede katerih so bile že prej v predpisnem roku vložene prošnje za nadomestitev z enako količino vin drugačne vrste na račun proizvočev s Sicilije.

Ljudsko štetje na Madžarskem

Madžarski državni statistični urad je te dni objavil podrobno o izidu ljudskega štetja, ki je bilo izvršeno v januarju leta 1941, pred priključitvijo Bačke in Baranje, Medjimurja in Prekmurja. Ugotovljeno je skupno število 14.68 milijona prebivalcev. Zanimivo so podatki glede narodnosti in materinega jezika. Doslej so o priliki ljudskih štetij izpraševali izključno po materinem jeziku. Pri zadnjem ljudskem štetju pa je bilo treba izpolniti dvojno vprašanje, in sicer glede materinega jezika in glede narodnosti. Ne glede na materin jezik je lahko vsakdo prijavil svojo pripadnost k določenemu narodu. Zato so številke, ki se nanašajo na razdelitev prebivalstva po materinem jeziku drugačne kakor številke, ki se nanašajo na pripadnost k posameznim narodnostim.

Madžarski jezik je prijavilo kot materin jezik 11,37 milijona prebivalcev, to je 77,5 %.

k madžarski narodnosti pa je prijavilo svojo pripadnost 11,88 milijona prebivalcev ali 80,9 odstotka.

Po materinem jeziku je bilo v januarju 1941 (pred priključitvijo Bačke, Baranje, Medjimurja in Prekmurja) 1.100.350 Rumunov (7,5 %), 719.760 Nemcev (4,9 %), 564.090 karpatskih Rusov (3,8 %), 369.350 Srbov in Hrvatov (2,5 %), 268.910 Slovkov (1,8 %), 126.310 Židov (0,9 %), 69.586 Slovencev (0,5 %) in 57.370 ciganov (0,4 %).

Po pripadnosti k srbski narodnosti se je prijavilo 159.000 prebivalcev. Po pripadnosti k hrvaški narodnosti 12.350, k narodnosti Bunjevcev in Sokceev 54.590 in k slovenski narodnosti 20.340 prebivalcev. Svojo pripadnost k židovski narodnosti je prijavilo 140.000 oseb, čeprav je na Madžarskem 724.000 prebivalcev židovske vere.

GOSPODARSKE VESTI

Gospodarske vesti iz Hrvatske. Letošnji pridelok tobaka na Hrvatskem bo po količini večji, kakor je bil lanski, po kakovosti pa po nekoliko zmoštal. V celoti so letos posadili 160 milijonov tobakanih rastlin. Zaradi pogostega deževja se bo spravljajanje pridelka letos nekoliko zakasnilo. — Z novelo k meničnemu zakonu je bil spremenjen predpis glede meničnopravnih zastavnih regresnih zahtev. Po novem predpisu zastavna meničnopravna regresna zahteva šele po treh letih (doslej po dveh). Nova določba je stopila v veljavo 7. avgusta t. l. — V trgovinski register v Zagrebu je bila vpisana tvrdka »Naprosa-Alko«, komanditna družba za predelavo in promet kmetijskih proizvodov. Tvrdka se bo bavila z industrijsko proizvodnjo likerjev, sadnih sokov, kisli vina in šarinja. Notranji član komanditne družbe je »Naprosa«, nabavljajalna in prodajna zadruga v Zagrebu, zunanji član pa je zadruga »Sloga Hrvata pridelnika«. Kot prokurist je vpisan Milan Arko, kot predstavnik notranjega člana Josip Kovačič in kot predstavnik zunanjega člana Viktor Sedmak. — S 1. septembrom se uveljavlja na Hrvatskem splošni prometni davek v višini 4%. Ta prometni davek velja tudi za prenos premoženja brez protistranitve, če vrednost presega 20.000 kun. V splošnem se prometni davek prevlila na kupca.

Genezareško jezero

v Palestini, ki ga pretaka Jordan, je 20 km dolgo in 11 km široko ter leži 208 m pod morsko gladino. Jezero je nekoliko slano in silno bogato rib, ki jih je okoli 20 različnih vrst. Ogromne jate poberznih in močvirskih ptičev oziljavajo obrežja in trume povodnjakov, zlasti pelikanov in raznih vrst pondirkov, plavajo po gladini. Tudi več vrst želv, mnogo rakov in posebnih školjk živi v jezeru in ob njem. Malokje drugod je toliko različnega živalstva in v takih množinah na primeroma majhnem površju, kakor ga zavzema to jezero s svojim obrežjem.

Dognanja o nosorogu

Navadno razločujemo dve vrsti nosorogov, namreč indijskega in afriškega. Razlikujeta se najbolj vidno po tem, da ima indijski nosorog samo en rog na nosnem grebnu, afriški pa dva, drugega za drugim. Novejši raziskovalci afriškega živalstva pa so dognali, da živi v Afriki dva različna nosoroga: navadni nosorog in ploskonosni ali beli nosorog. Prvi ima primeroma ozek gobec, je precej manjši in prednji rog ne doseže 1 m v dolžino; drugi ima širok, plosk gobec, je večji in prednji rog mu zraste tudi preko podlrg meter dolg. Ploskonosni nosorog je za slonom največja afriška žival in tudi zelo nevarna. Omejevan je le na nekatere pokrajine: ob Gornjem Nilu je precej pogost. — Indijski nosorogov je še malo. V Bengaliji jih je bilo pred desetimi leti še kakih 35, vse ostale, namreč v Nepal, Bhutanu in Asanu, pa cenijo na kakih 150.

Ferenc Kormendi:

37

ZMOTA

No? Tako je torej s to poštenostjo. Mesto da bi ji prepovedal, ker si to ona želi, bi si jo obesil na vrat še za pol leta, zdaj, ko se je prišla posloviti? To je torej ta poštenost? Toda saj tu ne gre za poštenost! Tu... tu gre za to, da si človek! V tem trenutku je vedel, da se opravičuje pred samim seboj. Vedel je, da laže. Pa kaj! Dovolj je že tega! Krempko je potegnil dim iz cigarete. Nimam časa za filozofiranje. Dovolj drugega dela imam! Nag

Življenje v sanjah

Sanje so izraz našega duševnega življenja v spanju. V spanju se naše telesno življenje (žile, prebava, dihanje, možgansko delovanje) zelo omeji. S tem smo prav za prav povedali tudi to, da se naše duševno življenje, ki se izraža v sanjah, v spanju takisto zniža. Raziskava sanj je to v resnici ugotovila.

Seveda, skoraj vsa psihološka dogajanja, ki se odvijajo tedaj, ko smo pri polni zavesti, nastopajo tudi v sanjah, zlasti občutki, spominske predstave, čustva, misli, v manjši meri tudi volja. A to, kar daje sanjam poseben značaj in jih tako rekoč napravi za sanje, je svojevrstna obdelava in predelava budnega življenja. To je namreč zelo čudno, stopnjuje in pretirava, če tudi drobne in zabrisane, če delo, ki ga izvršujejo sanje z razpoložljivimi snovi. Iz tega izvira tista negotovost in fantastika, ki nam je iz naših sanj vsem tako znana.

Nekdo bi v vročem poletnem popoldnevu na ležalniku in spi. Nenadno zasliši v sanjah predirjivo glasno, porogljivo krik, kakor da ga obdaja pravi peklenški zbor in se mu posmehuje. Speči človek se prestrašen prebudi in utegne se ugotoviti, da je vozil z dolgi, temnimi in vibrirajočimi železnimi palicami težko naložen voz mimo odprtega okna. Jasnó je, da je njegova sanjska zavest na tako čuden, neprijeten način predelala ta vsiljivi zunanji vtis — in tu imamo primer, na kakšen način gospodarijo sanje s konkretno stvarno iz budnega življenja. Vsakdo je že imel takšne sanje.

To krivo razlago čudnih doživljanj imenujejo v psihologiji »iluzije«, a v našem sanjskem življenju kar mrgoli takšnih iluzij, tako da se da zelo mnogo sanj razložiti na ta zelo preprosti način.

Pogosto pa ne vidimo zunanjih dražljajev do podobnih sanj, temveč izvirajo ti dražljaji iz našega lastnega telesa ali njegove kožne površine in jih speči človek potem prav tako iluzionarno razlaga. Lahna bolečina v nogi se spremeni na primer v kačji pik, subjektivne svetlobne pege v notranjosti očesa postanejo pisane ptice, metulji, cvetlice in tako dalje. Obisti in njihovo delovanje dajejo povod za premožne sanje, v katerih ima voda veliko vlogo: tedaj sanjamo n. pr. o globokem vodnjaku, o plavalni soli, o reki, na kateri plavajo nemara številni svinjski mehurji, itd. Roka ali noga, ki se nam je v spanju slučajno razkrla, nam povzroča sanje, v katerih vidimo same sebe v veliki zadregi in nage na obljubljeni cesti. Pristiški na prenapolnjen želodec izkazuje zelo znane sanje, v katerih lezemo skozi ozke hodnike ali kanale.

Letalne in padalne sanje

Ne bo odveč, da opozorimo tukaj na še pogostejše sanje, v katerih plavamo, vedno in ne previsoko, skozi zrak ali nad ljudmi, ali pa drsimo počasi po stopnicah ali naglji ploskvi navzdol. V drugih primerih meni sanjajoči, da pada nezadržno v brezdanjo globino.

Po naziranjih večine psihologov izvirajo letalne sanje iz olajšanega dihanja in zmanjšane občutljivosti v spanju, pri čemer imajo neko vlogo morebiti tudi erotični občutki; padalne sanje pa nastanejo tedaj, kadar se skoraj izločena kožna občutljivost druži z bolj ali manj oviranim dihanjem. Akutna nadiha, srčne afekcije in podobno povzročajo znano iluzijo »more«, ki so jo v starih časih skušali razlagati kot demona, ki sedi človeku na prsih.

Vse doslej omenjene vrste sanj združimo lahko v skupino »dražljajnih sanj«. Druga velika skupina sanj temelji v našem predstavnem življenju, ki je s svoje strani navezano neposredno na možgane. Lahko bi jih imenovali »reprezentativne sanje«.

Predstave v naših sanjah, naj si bodo povsem fantazijske ali spominske tvorbe, se razlikujejo od ustrežajočih duševnih tvor našega budnega življenja vsaj v splošnem po tem, da ne kažejo znane medlosti, bežnosti in nedoločnosti navadnih dnevnih reproduktivnih predstav, temveč se prikazujejo neznansko živahne, napore in pester, kakor da so realne. Sanjskega prizora si tedaj ne mislimo samo abstraktno, temveč ga doživljamo. Psiholog imenuje takšna dogajanja, ki jim ne ustreza dogajanje v zunanjem svetu, »halucinacije«.

V sanjah doživljamo skoraj stvarno vse, kar vidimo pred seboj, menimo, da v resnici čujemo glasove okrog sebe, vidimo vsako gubico v obrazih pojavljajočih se oseb, vsak las na njihovih glavah, vsako črko v knjigi, ki jo beremo, prav kakor v dejanskem življenju, samo izraziteje.

Davni spomini

Če pregledamo predstavnostni material, ki ga sanje na tako svojevrsten način predelujejo, se pokaže, da sanjamo v globokem spanju občajno o bolj ali manj davno minulih dogodkih ali stvarih, dočim obdelujejo sanje, ko zaspiš, ali preden se prebudiš, po navadi bolj dogodke in stvari iz zadnjega časa: pogovor in opazovanja, vsakovrstni, čisto zelo trivialni opravki neposredno minulega časa gredo mimo nas, pogosto seveda čudno spušeni in predelani; svojci in prijatelji, ki so nam pravkar umrli, se nam prikazujejo.

ZAHVALA

Vsem, ki ste se nas spomnili ob bridki in nenadni izgubi našega najdražjega papana in soproga, gospoda

MAJCEN FRANCA

višjega kontrolorja v pokoju

iskrena hvala. Posebno smo dolžni zahvaliti se vsem darovalcem vencev in cvetja, dalje pevcem za ganljive žalostinke ter vsemu številnemu spremstvu na njegovi zadnji poti.

Ljubljana, dne 18. avgusta 1943.

Globoko žalujoča MILICA MAJCEN
s sinom in hčerko

Umrli nam je naš dragi oče in stari oče, gospod

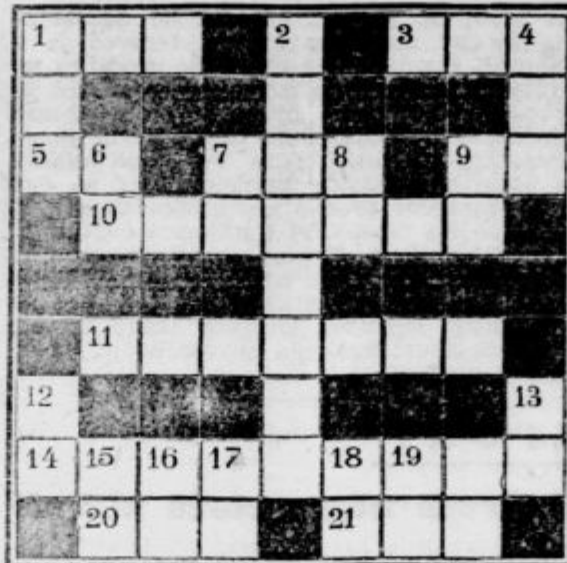
FRANC ZAVRŠNIK

Blagega pokojnika smo pokopali v sredo, dne 18. avgusta 1943 z Zel na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 18. avgusta 1943.

ZALUJOČI OSTALI

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. tok za strelce; 3. vodna žival, ozvezdje; 5. egiptsko božanstvo; 7. naplačilo; 9. italijanski spornik; 10. načrtan; 11. visoka palica; 14. kar se ne da popisati; 20. del obraza; 21. afriška reka.

Navpično: 1. izumrla žival, predhodnica goveda; 2. opazovalna priprava, zlasti za vojne namene, vrsta objektiv; 4. drog; 6. glavni števec; 7. ploskovna mera; 8. znak za prvo; 9. veznik; 12. kakor prejšnje; 13. spodbujevalnica; 15. kakor 6.; 16. predlog; 17. znak za prvo; 18. kakor 9. in 12.; 19. oblika glagola biti, znak za prvo.

Rešitev križanke od 15. t. m.:

Vodoravno: 1. doza, 3. klop, 7. La (ntan), 8. ras, 10. ul, 11. garje, 12. ni, 13. as, 14. je, 15. kal, 17. Pt (platin), 18. Al(uminij), 19. et, 21. ne, 23. po, 24. osat, 25. okna.

Navpično: 1. Dolenjsko, 2. Zn (cink), 7. La(ntan), 5. Palestina, 6. garda, 8. Ra(dij), 9. S. J. (Simon Jenko), 15. klet, 16. lepo, 18. Ana, 20. tok.

Hijene

Imajo od vseh zveri najmočnejše čeljusti. Kost, ki je nobena druga zver ne more streti, zdrobi hijena z lahkoto. Zoba lomila sta dvojkončasta in kakor ustvarjena za drobljenje kosti. — Manj znano je, da žive v Afriki tri vrste hijen: progasta, lisasta in rjava hijena. Od teh živi progasta tudi v južnovzhodni Aziji.

Zahvala

Vsem, ki ste z nami sočustvovali, ki ste spemili našega

DINKOTA

na božjo njivo in ga obsuli s cvetjem, prisrčna hvala.

Ljubljana, 18. avgusta 1943.

Rodbina

PROF. DR. ROMANA SAVNIKA

Med nebeške krlitce se je preselila naša srčno ljubljenca hčerka in sestra

JOŽICA

V tihi domek k Sv. Križu jo bomo spemili v petek, 20. avgusta 1943 ob 1/3. uri popoldne iz kapelice sv. Krištofa na Zalab.

Ljubljana, dne 18. avgusta 1943.

Zalujoci:

SILVA in JOŽE KLOPČAVER, starši; MARJAN, bratec, in ostalo sorodstvo

Zvestoba

Gledal sem skozi okno na peron, kjer je vrvelo nenavadno življenje. Skoraj vsak potnik je prišel na železniško postajo v spremstvu svojcev. In pozdravljanja ni hotelo biti konca. Sonce je zahajalo za visokimi, zasneženimi vrhovi, ki so se ostro začrtali na obzorju, in njegovi pojemajoči žarki so pozlatili vso okoli. Postajni načelnik je počasi stopal proti službenemu vozu... Poslednji objem... poslednji stisk rok...

Med poslavljajočimi se ljudmi je vzbujala največjo pozornost mlada dvojica. Nehote sem pomislil, kako se imata rada... Morda že deset let sta si segla v roko, se objela in poljubila... A še zmerom se nista mogla ločiti... Zmerom znova jo je stisnil na prsi, zmerom znova mu je padla v objem...

Z neprikritim zadoščenjem sem ju gledal in toplo mi je bilo pri srcu ob pogledu na njuno veliko ljubezen... Zahrepen sem, da bi ju spoznal, in si želel, da bi vsaj okoli stopila v oddale, ki je bil prazen, da bi se pogovorila o lepem delu življenja...

Lokomotiva je zabrljigala in postajni načelnik je dal znak... Brzi vlak se je počasi premaknil...

Se en strasten objem in mlada žena je kakor srna planila na vlak, ki se je že pomikal... Na vratih pa je obstala in pomahala v pozdrav... Potem je izginila v notranjost. V naslednjem trenutku so se odprla vrata mojega oddelka.

Splošljivo sem se odmaknil od okna, da bi mogla poslednjič pozdraviti: moža ali zarotca...

Zdelo se je, da me sploh ni videla, s tako naglico je stopila k oknu in pozdravljala proti peronu, ki se je zmerom hitreje oddaljal njenim vlažnim očem...

Dolgi, črni kodri so se ji v vetru povsem skuštrali, a ona se ni zmenila za to. Šele ko je vlak zavil v sotesko, se je odrgala od okna in mi sedla nasproti.

Takrat sem si jo natančneje ogledal. Lepa je bila. Črni lasje so se ji usipali na ramena in so se presenetljivo ujeli s pravilnimi potezami obraza. Velike oči pod košatimi obrvmi bi bile krasne, če bi jih ne kazila mačje zelena barva. A kaj, ko je bilo toliko lepega na nji. Na ustnih so ji še goreli poljubi in v odsotnem pogledu sta se zrcalila obžalovanje in neutopno hrepenenje po nadaljevanju nenadoma prekinjenega trenutka.

Udobno je sedela v naslanjaču, kakor da bi bila sama, in nekaj iskala po torbici. Potem je prekrizala nogi in pri tem se je že tako kratko krilo odrgnilo, da so se videla kolena, ki so se v prvih sencih mraka zablistela v presenetljivo vabljivi belini...

Takrat sta se najina pogleda prvič srečala in se mi je zazdelo, da se je v njenih očeh zablistalo.

Skoraj neprijetno mi je postalo, zato sem potegnil iz žepa časniki in se odločil, da preberem vsaj podlistek in smešnice.

Takrat pa se je zganila in me vprašala: »Gospod, dovolite, da se sezujem? Če želite kaditi, kar brez strahu, jaz rada prenašam tobakov dim...«

Zapustila nas je za vedno ljuba hčerka, sestra, svakinja in mati, gospa

Dolgan Zofija

roj. RAKOVEC

v 32. letu starosti, potolažena z zakramenti za umirajočo.

Pogreb se je vršil v ponedeljek, dne 16. avgusta t. l. v Kandij.

Neutolažljivi: soprog; hčerki MAJICA in ROMANICA ter rodbine: DOLGAN, Semič, RAKOVEC, Ljubljana in STIGLITZ, Bled

Tvrška Jos. Kunstel na Vrhniki sporoča žalostno vest, da je po težki, mukopolni bolezni danes umrl njen dolgoletni zvesti uradnik, gospod

Hinko Leban

PROKURIST IN POSESTNIK

Blagega pokojnika spremimo od doma žalosti v četrtek, dne 19. t. m. ob 4. uri popoldne na farno pokopališče.

Vrhnika, dne 17. avgusta 1943.

TVRDKA JOS. KUNSTEL